

Hoofddirectie Personeel

Plein 4
MPC 58 B
Postbus 20701
2500 ES Den Haag
Nederland

Bijzondere positie van de militair

Datum

15 september 2014

Onze referentie:
BS/2014027846

Defensie beschermt Nederland en de Nederlandse belangen wereldwijd. Nederland moet daarom onder alle omstandigheden een onmiddellijk en onvoorwaardelijk beroep op de krijgsmacht kunnen doen. De bijzondere taak van de krijgsmacht heeft voor het militaire personeel bijzondere consequenties. Dit betekent dat de militair voortdurend voorbereid moet zijn op inzet. Hij is verplicht de aan hem opgedragen taken, met alle daaraan verbonden gevaren, uit te voeren. De taak van de krijgsmacht stelt dan ook eisen aan de militair die nergens in onze maatschappij in dezelfde mate, en in die combinatie, voorkomen. De afzonderlijke elementen komen ook bij andere beroepen voor, maar de samenloop van eisen maakt de positie van de militair uniek.

1. Taak van de Krijgsmacht

De krijgsmacht dient de Nederlandse veiligheidsbelangen. Artikel 97 van de Grondwet is expliciet:

"Ten behoeve van de verdediging en ter bescherming van de belangen van het Koninkrijk, alsmede ten behoeve van de handhaving en de bevordering van de internationale rechtsorde, is er een krijgsmacht".

Ook in de toekomst moet de Nederlandse krijgsmacht voorbereid zijn op onvoorspelbare dreigingen en risico's. Defensie moet in staat zijn door te gaan waar anderen moeten stoppen. Daarom is het belangrijk dat de krijgsmacht onder alle omstandigheden beschikt over de noodzakelijke personele en materiële capaciteiten.

Georganiseerd overleg sector Defensie (SOD)	
verzonden	16-09-2014
briefnummer	AP/14.00522 - bijlage 1.
zaaknummer	ZD. 916.1
status	☒ Behandel ☐ Informatie
	☐ Pieptermijn

De krijgsmacht is in haar taakuitvoering een instrument van de regering, onder toezicht van het parlement. Dit onderstreept het politieke primaat van de inzet van de krijgsmacht. De krijgsmacht moet, wanneer de regering hiertoe besloten heeft, onmiddellijk en ongehinderd ingezet kunnen worden.

Het onvoorwaardelijke karakter van deze inzet stelt overeenkomstige eisen aan het militaire personeel. Dit betekent dat de militair op ieder moment beschikbaar moet zijn om, waar dan ook ter wereld, zo lang als nodig, de opgedragen taken uit te voeren.

Het meeste kenmerkende aspect van de krijgsmacht is dat de militair bij het uitvoeren van de opgedragen taken in het uiterste geval gedood kan worden of ernstig gewond kan raken. Daarnaast kan de militair in de positie komen dat hij zelf, binnen het kader van de wet en zijn opdracht, dodelijk geweld tegen anderen moet gebruiken.

De verantwoordelijkheid van de militair blijft echter niet beperkt tot zijn eigen veiligheid en handelen, maar strekt zich uit tot een ieder die aan zijn zorg is toevertrouwd. De militair is, hetzij als leidinggevende, hetzij als onderdeel van de eenheid, verantwoordelijk voor de veiligheid van de militairen met wie hij optreedt. In het uiterste geval zet de militair niet alleen zijn eigen leven op het spel, maar ook dat van zijn teamleden.

2. Gereedheid van militairen

Om de onmiddellijke en ongehinderde inzet van de krijgsmacht te kunnen waarborgen worden er bijzondere eisen aan het militaire personeel gesteld.

Kennis en ervaring

Defensie hanteert een specifiek personeelssysteem waarin kennis- en ervaringsopbouw van doorslaggevend belang zijn in de ontwikkeling van de loopbaan. De specifieke wensen van de militair zijn hieraan vaak ondergeschikt. Om kennis en ervaring op te bouwen rouleert de militair over een groot aantal functies. De militair kent hierdoor een sterk wisselend aantal werkomgevingen. Dit brengt met zich mee dat hij in een aantal gevallen van woonomgeving moet veranderen, of gedurende de werkweek op het kazernecomplex waar hij werkt moet verblijven. In dat geval moet de militair langdurig gescheiden van partner en gezin leven. Dit legt niet alleen druk op de militair, maar ook op zijn thuissituatie.

Defensie stuurt op de omvang en samenstelling van het personeelsbestand. De militair kan niet alleen ontslagen worden vanwege het ontbreken van de juiste kennis en ervaring, disfunctioneren of overtolligheid, maar ook om redenen van bestandsopbouw. Dit laatste is uniek in relatie tot andere organisaties.

Opleiding en training

De vereiste mate van kennis en ervaring wordt daarnaast bereikt door een intensieve opleiding en training. Dit vereist deelname aan opleidingen binnen en buiten Defensie, zowel in een operationele als in een civiele context. Daarnaast wordt de inzetgereedheid op het vereiste niveau gebracht met oefeningen in een operationele omgeving, zowel in Nederland als in het buitenland. Deze duur van deze oefeningen varieert van een aantal dagen tot een aantal maanden. De werkzaamheden van de militair tijdens opleiding, training en voorbereiding brengen met zich mee dat de militair langere tijd buiten zijn persoonlijke omgeving verkeert.

Fysiek en mentaal inzetbaar

Naast kennis en ervaring is de fysieke en mentale inzetbaarheid van de militair van groot belang. Militairen zijn verplicht hun conditie op peil en te houden en deze periodiek te laten testen. Verder ondergaan militairen verplichte medische keuringen en vaccinaties. Wanneer de militair niet meer aan de militaire medische en psychische eisen voldoet, wordt hij dienstongeschikt verklaard en als militair ontslagen, ook al is er van arbeidsongeschiktheid in maatschappelijke zin geen sprake. Hier wijkt Defensie opnieuw sterk af van andere organisaties.

Om de fysieke en mentale inzetbaarheid van de militair verder te waarborgen voert Defensie een stringent antidrugsbeleid, dat zich niet tot de werktijd beperkt. Het gebruik van deze middelen is immers onverenigbaar met de eisen die aan de inzetgereedheid van militairen wordt gesteld. Om Defensie in staat te stellen op het gebruik van deze middelen te controleren, moet de militair een aantal binnen de Militair Ambtenarenwet vastgelegde inbreuken op zijn persoonlijke levenssfeer toestaan.

Tevens zorgt Defensie voor inzetbaarheid van de militair door middel van de militair geneeskundige verzorging. Het onvoorwaardelijke karakter van de militaire inzetbaarheid vergt dat militairen verplicht zijn om gebruik te maken van de militaire gezondheidszorg. Zo heeft Defensie altijd inzicht in de belastbaarheid en daarmee de inzetbaarheid van militairen.

Het verloop van de militaire loopbaan is van invloed op de operationele inzetbaarheid op latere leeftijd. Voor oudere militairen, op wie de

werkzaamheden mentaal en fysiek een zware wissel getrokken hebben, betekent dit dat het einde van de werkzaamheden als militair niet in alle gevallen samenvalt met het moment waarop werknemers in een minder belastende context met hun werkzaamheden stoppen.

Veiligheid en integriteit

Om de effectiviteit en integriteit van de inzet van de krijgsmacht te bewaken is de militair onderworpen aan strenge veiligheids- en integriteitseisen. Alle militaire functies zijn vertrouwensfuncties als bedoeld in de Wet Veiligheidsonderzoeken. Op basis hiervan worden aan gedragingen van Defensiepersoneel, zowel onder werktijd als daarbuiten, eisen gesteld die van doorslaggevend belang zijn voor het al dan niet kunnen vervullen van een vertrouwensfunctie. De reikwijdte van deze integriteitstoetsing strekt zich ook uit tot de gezinssituatie en persoonlijke omgeving van de militair.

Beschikbaarheid en verplichting om de opgedragen taken uit te voeren

De militair moet beschikbaar zijn en is verplicht om alle aan hem opgedragen werkzaamheden, ook onder gevechtssomstandigheden, naar behoren te vervullen, waar ook ter wereld. De militair kan op ieder moment worden opgeroepen voor het verrichten van taken op het gebied van openbare orde en veiligheid, handhaving van de nationale en internationale rechtsorde en het leveren van militaire bijstand bij rampen en calamiteiten.

Om de inzetbaarheid van de krijgsmacht te garanderen is een aantal wettelijke maatregelen getroffen:

De verplichting om aan de opgedragen taken invulling te geven is door de wetgever zo wezenlijk geacht, dat er in de Wet militair tuchtrecht en het Wetboek van Militair Strafrecht aanvullende regels zijn vastgelegd die het ongestoorde functioneren van de krijgsmacht waarborgen. Het militair tuchtrecht onderscheidt daartoe gedragingen tegen de orde, gedragingen tegen de geheimhoudingsplicht, gedragingen tegen het dienstbevel en gedragingen die het functioneren van de krijgsmacht belemmeren. Het militair strafrecht regelt onder meer de strafbaarstelling van misdrijven tegen de staat, misdrijven waardoor de militair zich aan de dienstverplichtingen onttrekt, en strafbaarstelling van dienstweigering en de schending van krijgsplichten.

Daarnaast wordt bij oefenen en daadwerkelijke inzet de Arbeidstijdenwet buiten werking gesteld en gelden er beperkingen op het gebied van arbeidsomstandigheden. Ook is het militairen verboden om deel te nemen aan stakingen.

De verplichting voor de militair om de aan hem opgedragen taken te vervullen krijgt extra gewicht door de strafbaarstelling in het militair strafrecht. Zodra een militair wordt aangewezen om gedurende kortere of langere tijd een operationele missie in het buitenland te vervullen, is hij verplicht om aan deze oproep gehoor te geven. Wanneer een voor uitzending aangewezen militair niet verschijnt op het moment dat hij behoort te vertrekken naar het inzetgebied, maakt zich schuldig aan een strafbaar feit. Het is voor een militair niet mogelijk zich aan een oproep te onttrekken door een verzoek tot ontslag in te dienen.

Dit verzoek zal, wanneer operationele omstandigheden hiertoe noodzaken, worden afgewezen. De verplichting om aan opgedragen taken invulling te geven wordt op deze wijze door zowel strafrechtelijke als arbeidsrechtelijke instrumenten geborgd.

3. Waardering van de positie van het militair personeel

Bijzondere inzet waarden in zorg en waardering

Het militaire beroep is een zwaar beroep. De mentale en fysieke belasting, de inzet gedurende operaties en oefeningen, het werken onder primitieve en extreme klimatologische omstandigheden, de doorlopende verstoring tussen werk en privé en het gevaar voor eigen leven en gezondheid doen zich in combinatie over een lange periode voor.

De taak van de krijgsmacht heeft een directe weerslag op de positie van het personeel van de krijgsmacht. De militair wordt beperkt in de uitoefening van een aantal grondrechten en levert in op de autonomie van zijn eigen maatschappelijke en arbeidsrechtelijke positie.

Defensie is daarom verplicht om een personeels- en arbeidsvoorwaardenbeleid te voeren dat recht doet aan de bijzondere belasting die uit het militaire beroep voortvloeit. Dit beleid kenmerkt zich naast opleiding en training door zorg en beloning.

Zorg

De militair moet zijn werk doen terwijl actief geprobeerd kan worden hem te doden of verwonden. Daarnaast moet hij zelf bereid zijn om, indien de omstandigheden daartoe noodzaken, anderen te doden of verwonden.

Het personeelsbeleid moet militairen dan ook niet alleen zo goed mogelijk voorbereiden op daadwerkelijke operationele inzet, maar moet er ook voor zorgen dat, indien de risico's van deze inzet zich manifesteren, de gevolgen daarvan zo goed mogelijk worden opgevangen. Deze opvang is het meest kenbaar in de vorm van een zorgstelsel dat ter beschikking staat van de militair en zijn thuisfront. De uitvoering van operationele taken en de soms blijvende gevolgen daarvan verplichten tot bijzondere zorg voor de militair, de gewezen militair en diens naasten. Daarnaast

worden de gevolgen van de inzet van de militair zo goed mogelijk opgevangen door het sociale zekerheidsstelsel en de specifieke aanvullingen hierop.

Hoofddirectie Personeel

Waardering

Uit de beschrijving blijkt dat er voor de militair een veelheid aan verplichtingen bestaat die sterk afwijken van hetgeen maatschappelijk en arbeidsrechtelijk gebruikelijk is. Deze lopen uiteen van fysieke eisen tot beperkingen in de uitoefening van grondrechten. Het is van doorslaggevend belang dat het personeelsbeleid en arbeidsvoorwaardenstelsel van Defensie de bijzondere positie van de militair reflecteren en waarderen. Op die manier kan Defensie invulling geven aan goed werkgeverschap en wordt de inzetbaarheid en het voortzettingsvermogen van de krijgsmacht onder alle omstandigheden geborgd.